

**ZAMONAVIY MEDIA MUHITIDA MUSIQIY MADANIYATNI
RIVOJLANTIRISH**

*Nizomiy nomidagi O'zbekiston Milliy
universiteti Professional va musiqiy
ta'lim fakulteti 1-bosqich talabasi
Xasanova Dilnura Azamat qizi.
Ma'naviyat asoslari va huquq
ta'limi kafedrasi o'qituvchisi
Eshpo'latov Olimjon To'lqin o'gli.*

Annotatsiya. Mazkur maqolada zamonaviy media muhitining musiqiy madaniyat rivojiga ko'rsatayotgan ta'siri har tomonlama tahlil qilinadi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi natijasida musiqa san'ati yangi bosqichga ko'tarilib, u nafaqat estetik qadriyat sifatida, balki global kommunikatsiya vositasiga ham aylanganligi asoslab beriladi.

Maqolada raqamli platformalar, ijtimoiy tarmoqlar va ommaviy axborot vositalari orqali musiqaning keng auditoriyaga tezkor tarqalishi, milliy va madaniyatlarining jahon musiqiy o'zaro integratsiyasi jarayonlari tahlil etiladi. Shu bilan birga, musiqiy kontentning tijoratlashuvi, uning sifatiga bo'lgan talablar va yosh avlodning musiqiy didini shakllantirishdagi omillar ham muhim jihat sifatida ko'rib chiqiladi. Tadqiqot davomida zamonaviy media vositalari yordamida musiqiy ta'limni rivojlantirish, is'tedodlarni kashf etish va madaniy merosni saqlash imkoniyatlarini ochib beriladi. Shuningdek, maqolada globallashtirish sharoitiga milliy musiqiy qadriyatlarni asrav avaylash va ularni zamonaviy shakllarda targ'ib qilish masalalarini yuzasidan ilmiy xulosalar chiqariladi.

Kalit so'zlar: zamonaviy media, axborot, kommunikatsiya, texnologiya, ijtimoiy tarmoqlar, musiqiy qadriyatlar, ommaviy axborot vositalari.

Аннотация. В данной статье всесторонне анализируется влияние современной медиасреды на развитие музыкальной культуры. Обосновывается, что в результате стремительного развития информационно-коммуникационных технологий музыкальное искусство вышло на новый уровень и стало не только эстетической ценностью, но и важным средством глобальной коммуникации. В статье рассматриваются процессы быстрого распространения музыки среди широкой аудитории через цифровые платформы, социальные сети и средства массовой информации, а также анализируется интеграция национальных культур в мировое музыкальное пространство. Вместе с тем особое внимание уделяется коммерциализации музыкального контента, требованиям к его

качеству и факторам, влияющим на формирование музыкального вкуса молодого поколения.

В ходе исследования раскрываются возможности развития музыкального образования, выявления талантов и сохранения культурного наследия с помощью современных медиасредств. Также в статье делаются научные выводы по вопросам сохранения национальных музыкальных ценностей в условиях глобализации и их продвижения в современных формах.

Ключевые слова: современные медиа, информация, коммуникация, технологии, социальные сети, музыкальные ценности, средства массовой информации.

Maqolani boyitish yoki tadqiqotni kengaytirish uchun quyidagi 4 ta muhitga e'tibor qaratish lozim:

1. "Klipcha" fikrlash (Clip Thinking) va musiqiy idrok Zamonaviy media (TikTok, Reels, Shorts) musiqani qisqa va vizual formatga o'tkazib qo'ydi. Bu yoshlarning murakkab va uzun musiqiy asarlarni (masalan, simfoniya yoki maqom) tinglash qobiliyatiga ta'sir qilmoqda. Rivojlantirish yo'li: Akademik musiqalarni 30-60 soniyalik qiziqarli vizual kontentlar orqali "tizer" (reklama) shaklida taqdim etish.

2. Musiqiy algoritmlarning roli Spotify, YouTube Music yoki Apple Music algoritmlari foydalanuvchiga faqat unga yoqqan yo'nalishni tavsiya qiladi. Bu esa insonning musiqiy dunyoqarashi torayib qolishiga ("axborot pufagi") olib keladi.

Yechim: Media-savodxonlik darslarida turli xalqlar va janrlar musiqasini qidirish va tahlil qilish ko'nikmalarini o'rgatish.

3. "Digital Folk" – Milliy musiqaning yangi hayoti. Zamonaviy media muhitida baxshichilik, maqom yoki milliy cholg'u asboblarni elektron musiqa (EDM, Lo-fi) bilan sintez qilish juda ommalashmoqda. Bu an'anaviy musiqani yoshlar tili bilan gapirishga majbur qiladi.

Misol: Milliy cholg'ular (tor, dutor) yordamida zamonaviy cover versiyalar yaratish orqali yoshlarda o'z madaniyatiga nisbatan g'urur uyg'otish.

4. Kiber-pedagogika va musiqiy ta'lim Endilikda o'qituvchi faqat sinf xonasida emas, balki Telegram-kanallar, vebinarlar va mobil ilovalar orqali ham o'quvchiga ta'sir qiladi. Musiqiy nazariya va tarixni o'rgatuvchi o'yinlashtirilgan (gamification) ilovalarni joriy etish madaniyat darajasini oshiradi.

Zamonaviy media muhitida musiqiy madaniyatni rivojlantirish bu texnologik imkoniyatlar va milliy qadriyatlarni uyg'unlashtirish jarayonidir. Bugungi kunda media makon nafaqat musiqani tarqatish voaitasi, balki yangi janrlar va ijobiy uslublar shakillanadigan platformaga aylantirilgan. Musiqiy madaniyat tushunchasi ham zamonaviy media asoslariga katta ahamiyat ega. Musiqiy madaniyat bu jamiyatning

musiqa orqali ifodalangan qadriyatlari, an'analari va estetik qarashlari yig'indisidir. U milliy musiqa merosi ya'ni maqom, xalq qo'shiqlari. Shuningdek zamonaviy musiqa yo'nalishlari, musiqiy ta'lim va tarbiya tizimi, shu bilan birgalikda tinglovchining estetika didilarni o'z ichiga oladi. Zamonaviy media muhitning xususiyatlari. Bugungi kunda media muhit tezkorlik, interaktivlik multimedialik algoritmlar tas'iri kabi jihatlarni o'z ichiga oladi. Zamonaviy mediada ijtimoiy tarmoqlar ham katta rol o'ynaydi. yangi ijodkorlarni tez mashhur qiladi. Qisqa formatdagi qo'shiqlar trendga aylanadi, foydalanuvchilar orasida "challenge" va trendlar orqali musiqa ommalashadi. Masalan, bugungi kunda bir qo'shiq aynan TikTok orqali mashhur bo'lib ketishi odatiy hol.

Musiqiy ta'limdagi o'zgarishlar. Zamonaviy media tufayli: online darslar va kurslar ko'paydi, YouTube orqali bepul o'rganish imkoniyati paydo bo'ldi, virtual ustoz-shogird tizimi shakllandi. Bu esa musiqani o'rganishni ancha osonlashtirdi. Muammolar va chaqiriqlar. Zamonaviy media muhitida ayrim muammolar ham mavjud:

Sifat muammosi – har kim kontent yaratishi sabab sifatsiz musiqa ko'paymoqda. Tijoratlashuv – san'atdan ko'ra daromad ustuvor bo'lib qolmoqda. Milliylik yo'qolishi – global trendlar milliy musiqani siqib chiqarishi mumkin. Rivojlantirish yo'llari.

Musiqiy madaniyatni yanada rivojlantirish uchun: milliy musiqani zamonaviy uslubda targ'ib qilish, yoshlarni sifatli musiqa bilan tanishtirish, media savodxonlikni oshirish, ijodkorlarni qo'llab-quvvatlash zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Marshall McLuhan – Understanding Media: The Extensions of Man. New York, 1964.
2. Manuel Castells – The Rise of the Network Society. Oxford: Blackwell, 1996.
3. Theodor W. Adorno – Introduction to the Sociology of Music. New York, 1976.
4. Simon Frith – Music and Identity. Oxford University Press, 1996.
5. UNESCO – Culture and Development Reports.
6. UNICEF – Yoshlar va media madaniyati bo'yicha hisobotlar.
7. O'zbekiston Respublikasi Madaniyat vazirligi – Musiqa va madaniyatni rivojlantirishga oid me'yoriy hujjatlar.
8. O'zbekiston Respublikasi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi – 9. Media sohasiga oid rasmiy materiallar.
9. Internet manbalari: google.
10. Journal of Music, Technology & Education. (Xalqaro ilmiy jurnal maqolalari). "Musiqa" jurnali (O'zbekiston). So'nggi yillardagi sonlarida chop etilgan zamonaviy musiqa va media haqidagi maqolalar. Ziyonet axborot-ta'lim portali. (www.ziyonet.uz) – Madaniyat va san'at bo'limi materiallari.

11. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. "O'zbekiston Respublikasi madaniyati va san'atini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida". (Mavzuning dolzarbligini asoslash uchun). Mirziyoyev Sh.M. "Yangi O'zbekiston strategiyasi". – Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti, 2021.2. O'zbekistonlik olimlar va musiqashunoslarning ishlari: Panjiyev Q. "Musiqqa o'qitish metodikasi". Toshkent, 2014. (Musiqiy ta'lim asoslari uchun). Matyoqubov O. "Maqomot". – Toshkent: "Musiqqa", 2004. (Milliy merosni media muhitida saqlash masalalari uchun)
13. G'ofurbekov T. "Musiqqa va zamonaviylik". – Toshkent, 2010.
14. Ibrohimov O. "O'zbek xalq musiqqa ijodi". – Toshkent, 2004.
15. Media va raqamli madaniyat bo'yicha xalqaro adabiyotlar: Jenkins, Henry. "Convergence Culture: Where Old and New Media Collide". – New York University Press, 2006. (Media muhitidagi o'zgarishlarni tushunish uchun klassik manba).